

Der er noget, man nu kalder „det arbejdende Landbrug“ i Modsetning til Landbruget i sin Helhed. Hvis noget skulde undersøges, saa vil jeg sige, det er Spørgsmaalet om: hvad forstaa man ved „det arbejdende Landbrug“ i Modsetning til det ikke arbejdende; der kan ligge store Spørgsmaal skjulte: det er klart, at hvor Ejer og Bruger ikke er den samme Person — det er et Forhold, vi kende ved Fæsteforholdene, og som man nu har ved Jorpagterforholdene — der kan der godt tales om det arbejdende Landbrug, som er skilt fra Ejernes Interesser. Det er Spørgsmaal, som kunne fortjene at undersøges; men jeg tror, det er Spørgsmaal, man bør tage noget friere Stilling til end hidtil. Jeg er tilbøjelig til at tro, at hvis jeg havde nedsat en Kommission med dette store Hverv, saa vilde det have været betragtet, ikke som en Venstebstjeneste, men som noget, hvorved man vilde lægge Bevægelsen Hindringer i Vejen, og det er der ingen Grund til at gøre fra Regeringens Side, da jeg har den Overbevisning, at man i alt Fald nogenlunde hurtigt kan skaffe de Oplysninger, der kræves. Der kan naturligvis være Oplysninger, som kun kunne skaffes gennem indgaaende Underjøgeller i de forskellige Kommuner, men en hel Mængde Oplysninger ligge paa Bordet, om jeg maa bruge det Udtryk, og vi have saa mange Oplysninger — og det ærede Medlem kender dem — at jeg ikke tror, der er nogen særlig Grund til at nedsætte en saadan Kommission. Der har dog naturligvis været Grund til at tage det under Overvejelse. Fra en enkelt Side er der gjort Krav paa det, og det ærede Medlem for Listed Amts 3dje Valgkreds (N. Andersen) har været med til at stille det fra Københavns Amts Landboforening, men det Krav stilles efter min Mening paa en helt anden Maade. Det, man her kræver eller ønsker, er, at der skal nedsættes en Kommission under Medvirning af den samlede Lovgivningsmagt; jeg har forstaaet det saaledes, at det var først, efter at Sagen var forhandlet, og efter at Rigsdagen havde haft Vejlighed til at udtale sig, at man vilde have Kommissionen nedsat. Hvis Tinget, eller Rigsdagen i det hele taget, kommer til det Resultat, at der skal nedsættes en Kommission og vil give en flækkelig Bevilling, en Snes Tusinde Kroner,

saa at Kommissionen kan optræde med den Autoritet, som den bør have, som tiltraadt af den samlede Lovgivningsmagt, saa ville vi jo kunne forhandle om det Spørgsmaal. Jeg tror dog ikke, at Indenrigsministeren havde gjort Ret i paa Forhaand at nedsætte en Kommission til at finde paa, hvilke Spørgsmaal der skulle under Overvejelse, idet jeg er af den Mening, at vi alle kende Spørgsmaalet — ikke blot Regeringens og Rigsdagens Medlemmer, men jeg tror ogsaa Agrarerne — alt, hvad der er fremkommet, tyder derpaa.

Et andet æret Medlem, det ærede Medlem fra Nykjøbing paa Falster (Clausen), ønskede en anden Kommission til Overvejelse af HusmandslødsSpørgsmaalet, Sammenlægnings- og UdstykningsSpørgsmaalet. Jeg tror ikke, der er nogen videre Trang dertil, men det er et speciellere Spørgsmaal, og jeg er villig til at tage det under Overvejelse, men det ærede Medlem tager fejl ved at udtale, at Sammenlægningen er fri, og Udstykningen væsentlig ogsaa. Sammenlægningen her i Landet er ingenlunde fri; der kræves altid Bevilling dertil, og der er en Slags Sammenlægning, der ikke kan tilstedes, det er Indlæggelsen af tiendepligtig Jord under fri Hovedgaardstakt, det er et Spørgsmaal, som har den største Betydning. Lige over for Husmandslodder har man bevæget sig friere i senere Aar, og der kan være Grund til at undersøge, om der skal gøres en Forandring; men Grunden er ganske simpel — den ligger i Tiden og i Udbifflingen. I 1835 var der 88,000 Huse, 1885 186,000 Huse, altsaa en Tilvækst af omtrent 100,000 Huse. Det er Tal, som gøre, at man maa stole paa, at Udbifflingen kan komme af sig selv. Af disse 186,000 Huse var der 115,097 med over et Hjerdingfar Hartkorn, 36,860 med under, altsaa Resten maa betragtes som jordløse Huse. Under Huse med Jord og tilhørende Hartkorn hørte der i 1835 21,000 Tdr. Hartkorn, i 1885 41,242 Tdr. Det er altsaa en Bevægelse, der har rejst sig af sig selv, og som er fortsat. Jeg kan ikke forelægge Oplysninger i dette Djeblit fra senere end 1885; de have været fremme før, og kunne fuldstændiggøres mere. Der foreligger ikke nogen Statistik siden, men Andringen har ganske sikkert været